The Ethnic Thai People in Vietnam : Concept and Theory of Translocation

Asst. Prof. Dr. Artha Nantachukra*

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

In research of ethnic Thai people living in Vietnam, what enchants us is not only that such area is a source of Thai origin, but its topographic adversity and aridity also tremendously attract so many researchers-because at least it is our belief that its adversity and remote, enclosed location may particularly preserve the Thai tribal originality, though.

In research of any tribe, tribal translocation is directly related to our attempt to understand the translocation stream as well as cultural flow. Therefore, said factors play significant role to our understanding on the theory of the Thai translocation from The-Twelve-Thai-Tribes-Land to Laos, Thailand, Myanmar, and so on.

On presenting the theory of this Thai translocation in Vietnam, it may be deemed a beginning of attempt to presenting an analysis

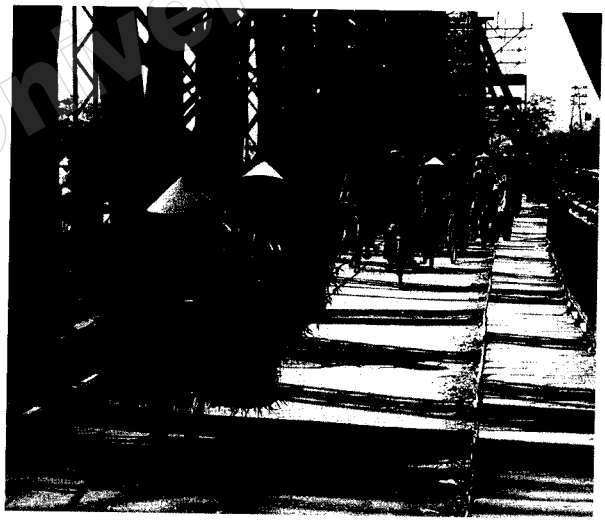

approach in order to find new explanations for those making research regarding ethnic Thai people in Vietnam-because it is not so easy for foreigners to gain access to the Vietnam spots and obtain both documentary and field data and facts.

Therefore, when the author was recently able to temporarily stay with local academics in Vietnam, it was a great opportunity to gain knowledge and transfer some fundamental

* Asst.Prof.Dr.Artha Nantachukra is full-time lecturer at History department, Faculty of Humanity Science & Social Science, Mahasarakarm University

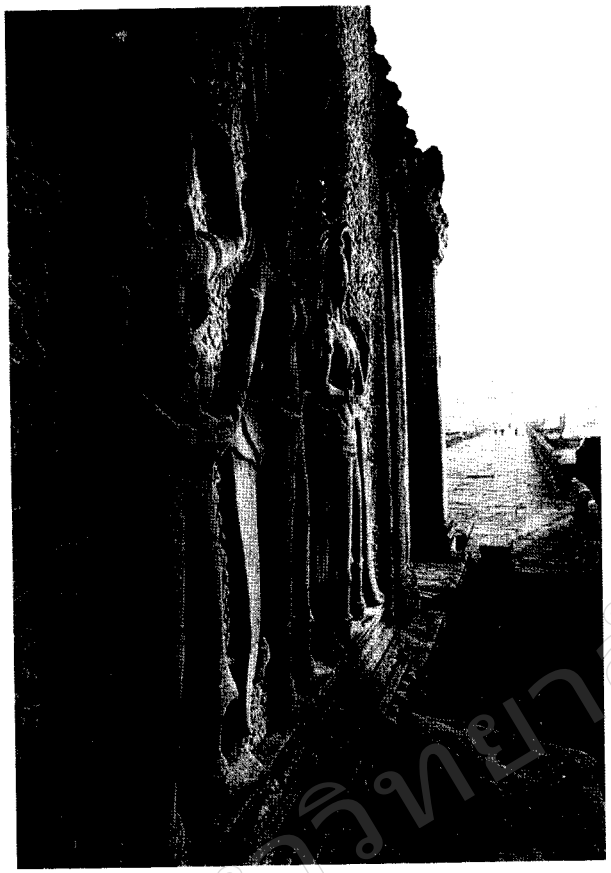

experiences to Thai academics who still relatively lack such data and facts-and this research will set initial trial for further academic discoveries about the "**ethnic Thai study**" in the future.

This article entitled "**The Ethnic Thai People in Vietnam : Concept and Theory of Translocation**" is part of the research entitled "**Ethnic Thai People in Vietnam**" made during the author's stay in Vietnam from late year 1994 to year 1997 whose whole complete original version is published.

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

คนไทยในเวียดนาม : แนวคิดและทฤษฎีการเคลื่อนย้าย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถ นันทจักร์*

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

กลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้ภาษาตระกูลไท-กะไดในประเทศเวียดนาม

ในการจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ เงื่อนไขของการจำแนกจะมีอยู่หลายวิธี แต่สิ่งที่นักวิชาการใช้กันมากที่สุดก็คือการจำแนกโดยใช้ภาษา ซึ่งนักวิชาการด้านภาษาศาสตร์จะมีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวมากที่สุด ในการจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ที่เวียดนามก็เช่นกัน นักวิชาการด้านภาษาศาสตร์ทั้งในประเทศเวียดนามและนอกประเทศไม่ว่าจะเป็นนักวิชาการฝรั่งเศส นักวิชาการรัสเซีย หรือนักวิชาการอเมริกัน ที่เข้ามาศึกษาด้านชนเผ่าศึกษาที่เวียดนามก่อนหน้านี้ร่วมศตวรรษก็ล้วนแต่เป็นนักภาษาศาสตร์เป็นส่วนใหญ่(Tran Tri Doi, 1997, Prof.Ferlus.M,1997)

ในประเทศเวียดนามปัจจุบัน ได้มีการจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ไท ออกเป็นกลุ่มย่อยของกลุ่มภาษาตระกูลไท-กะได (Sub Ethnic Thai-Kadai Family) ซึ่งปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ย่อยดังกล่าวนักวิชาการได้จำแนกออกเป็น 8 กลุ่ม ซึ่งทัศนะดังกล่าวก็มีปัญหาอยู่บ้าง (Vien Dan Toc Hoc, So Tay Cac Dan Toc O Vietnam, NxbKHXH, Hanoi,1983) เพราะภายในกลุ่มย่อยก็ยังมีการจำแนกย่อยลงไปอีก ซึ่งยังไม่เป็นข้อยุติในปัจจุบัน ซึ่งประกอบไปด้วย กลุ่มไต (Tay) กลุ่มไท (Thai) กลุ่มนุง (Nung) กลุ่มสานจาย (กาวลาน,สานจี) (San Chay, CaoLan, San Chi) กลุ่มไส (Giay) กลุ่มลาว (Lao) กลุ่มลื้อ (Lu)

กลุ่มโบอี (Bo Y)

ในการนำเสนอครั้งนี้ ในรายละเอียดของกลุ่มชาติพันธุ์ย่อยของบางกลุ่ม เช่น กลุ่มสานจาย (San Chay) และบางกลุ่มชาติพันธุ์ในตระกูลไท-กะได ที่ยังหาข้อสรุปไม่ได้และกำลังจะเป็นชนเผ่าที่จะหายสาบสูญไปแล้วในปัจจุบัน ผู้เขียนจะได้เพิ่มรายละเอียดของกลุ่มต่างๆ นั้นเข้าไปด้วย เพื่อจะได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาในโอกาสต่อไป ดังนั้นในการนำเสนอครั้งนี้กลุ่มชาติพันธุ์ในตระกูลภาษาไท-กะได จึงจะมีมากกว่า 8 กลุ่ม และบางกลุ่มชาติพันธุ์ข้อมูลพื้นฐานไม่ชัดเจนเหมือนกับ 12 กลุ่ม ที่จะได้นำเสนอในบทนี้ ดังนั้นจึงไม่ได้นำกลุ่มชาติพันธุ์มาลงด้วย แต่จะนำไปกล่าวในรายละเอียดในบทถัดไป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

1* อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1. กลุ่มชาติพันธุ์ไท (Thai Ethnic Group)

ชื่อเรียก : ไต (Tay) หรือไท (Thay/Thai)

ชื่อเรียกอื่นๆ : ไตแทง (Tay Thanh) ม่านแทง (Man Thanh) ไตเมื่อย (Tay Muoi) ไตเมือง (Tay Muong) ไตย้อ (Tay Nho) โธ (Tho)

กลุ่มท้องถิ่น

1.1 กลุ่มไทดำ

1.2 กลุ่มไทขาว

จำนวนพลเมือง

1,040,549 คน

ภาษาที่ใช้

จะเป็นภาษาในตระกูลไท-กะได

2. กลุ่มชาติพันธุ์ไต (Tay Ethnic Group)

ชื่อเรียก : ไต (Tay)

ชื่อเรียกอื่น ๆ : โธ (Tho)

กลุ่มท้องถิ่น

2.1 โธ (Tho)

2.2 หยาน (Nhan)

2.3 เฟญ (Phen)

2.4 ทู ลาว (Thu Lap)

2.5 ปา ญี (Pa Di)

จำนวนพลเมือง

1,190,342 คน

ภาษาที่ใช้

ภาษาของกลุ่มไตจะเป็นภาษาของกลุ่มตระกูลภาษาไท-กะได

3. กลุ่มชาติพันธุ์เกอ ลาว (Co Lao Ethnic Group)

ชื่อเรียก : กอ ลาว

ชื่อเรียกอื่น ๆ : ตือ ดุ (Tu Du) ฮ่อ คี (Ho Ki) วอ เด (Voa De)

กลุ่มท้องถิ่น

3.1 เกอ ลาวเชียว (Co Lao Xanh)

3.2 เกอ ลาวขาว (Co Lao Trang)

3.3 เกอ ลาวแดง (Co Lao Do)

จำนวนพลเมือง

1,473 คน

ภาษาที่ใช้

เสียงพูดจะอยู่ในกลุ่มภาษาตระกูลไท-กะได คล้ายกับเสียงพูดของกลุ่มลา ฮา (La Ha) ลา ชี (La Chi) ปู แปว (Pu Peo) ปัจจุบันกลุ่มเกอ ลาว จะพูดภาษาแม่ตนเองได้น้อยมาก ส่วนใหญ่จะใช้ภาษาของกลุ่มชนที่มีการติดต่อสัมพันธ์ เช่น ภาษานุง (Nung) ปู แปว (Pu Peo) หรือ ม้ง (Hmong)

4. กลุ่มชาติพันธุ์ไสย (Giay Ethnic Group)

ชื่อเรียก : ไสย

ชื่อเรียกอื่น ๆ : ญัง (Nhang) เจียง (Giang)

กลุ่มท้องถิ่น -

จำนวนพลเมือง

37,964 คน

ภาษาที่ใช้

ภาษาที่ใช้จะอยู่ในตระกูลไท-กะได แต่จะมีการผสมผสานกับภาษาหาญค่อนข้างมากในปัจจุบัน

5. กลุ่มชาติพันธุ์ลา ชี (La Chi Ethnic Group)

ชื่อเรียก : กู เต (Cu Te)

ชื่ออื่นๆ : โธแดน (Tho Dan) ม่าน (Man) ซา (Xa)

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

จำนวนพลเมือง

7,863 คน

กลุ่มท้องถิ่น -

ภาษาที่ใช้

ภาษาพูดจะเป็นกลุ่มกะได อยู่ในกลุ่มตระกูลไท-กะได คล้ายกับภาษาพูดของกลุ่มลา ฮา (La Ha) เกอ ลาว (Co Lao) ปู แปว (Pu Peo)

6. กลุ่มชาติพันธุ์ลา ฮา (La Ha Ethnic Group)

ชื่อเรียก: ลา ฮา (La Ha) คลา ปาว (Kla Phlao)

ชื่ออื่นๆ : ซา จา (Xa Cha) ซา บุง (Xa Bung) ซา ขาว (Xa Khao) ซา เตา ญ่า (Xa Tau Nha) ซา ปอง (Xa Poong) ซา โอง (Xa Uong) บู ฮา (Bu Ha) ปัว (Pua)

กลุ่มท้องถิ่น

6.1 ลา ฮา กาน (La Ha Can) หรือ Khla Phlao

6.2 ลา ฮา น้ำ (La Ha Nuoc) หรือ La Ha Cung

จำนวนพลเมือง

1,400 คน

ภาษาที่ใช้

ภาษาที่ใช้จะเป็นภาษากลุ่มกะได ในกลุ่มตระกูลภาษาไท-กะได

7. กลุ่มชาติพันธุ์ลาว (Lao Ethnic Group)

ชื่อเรียก : ไท (Thay) ไทยวน (Thay Duon) ไทญวน (Thay Nhuon)

ชื่ออื่นๆ : ผู้ไท (Phu Thay) ผู้ลาว (Phu Lao)

กลุ่มท้องถิ่น

7.1 ลาวบก (Lao Boc) หรือ ลาวกาน (Lao Can)

7.2 ลาวน้อย (Lao Noi) หรือ ลาวญ้อ (Lao Nho)

จำนวนพลเมือง

9,614 คน

ภาษาที่ใช้

ภาษาพูดจะเป็นกลุ่มไต-ไทอยู่ในกลุ่มภาษาไท-กะได

8. กลุ่มชาติพันธุ์ลื้อ (Lu Ethnic Group)

ชื่อเรียก : ลื้อ (Lu) หรือ ไทลื้อ (Thay Lu)

ชื่อเรียกอื่นๆ : ผู้ลื้อ (Phu Lu) ยวน (Duon) ญวน (Nhuon)

กลุ่มท้องถิ่น

8.1 ลื้อดำ (Lu Den) ที่บ้านฮอน (Hon) เมืองฟองโธ (Phong Tho) ซิน โฮ (Sin Ho) ไลโจ (Lai Chau)

8.2 ลื้อขาว(LuTrang)ที่สิบสองปันนา ยูนาน ประเทศจีน

จำนวนพลเมือง

3,684 คน

ภาษาที่ใช้

ภาษาพูดจะอยู่ในกลุ่มภาษาไต-ไท อยู่ในกลุ่มตระกูลภาษาไท-กะได

9. กลุ่มชาติพันธุ์นุง (Nung Ethnic Group)

ชื่อเรียก : นุง (Nung)

ชื่อเรียกอื่น ๆ : -

กลุ่มท้องถิ่น

9.1 Nung Giang

9.2 Nung Xuong

9.3 Nung An

9.4 Nung Inh

9.5 Nung Loi

9.6 Nung Choa

9.7 Nung Phan Slinh

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

9.8 Nung Quy Rin

9.9 Nung Din

จำนวนพลเมือง

705,709 คน

ภาษาที่ใช้

ภาษาพูดของกลุ่มนุงจะเป็นภาษากลุ่มไต-ไท ในตระกูลภาษาไท-กะได

10. กลุ่มชาติพันธุ์ปู แปว (Phu Peo Ethnic Group)

ชื่อเรียก : กะแปว (Ka beo)

ชื่อเรียกอื่นๆ : ลา กัว (La Qua) เพน ตี (Pen Ti) โลโล (Lo Lo)

กลุ่มท้องถิ่น -

จำนวนพลเมือง

382 คน

ภาษาที่ใช้

ภาษาพูดจะเป็นภาษากลุ่มกะได ตระกูลภาษาไท-กะได นอกจากนั้นคนปูแปว ยังสามารถใช้ภาษาม้ง (Hmong) และภาษาจีน (Quan Hoa) ได้ดี

11. กลุ่มชาติพันธุ์สานจาย (San Chay Ethnic Group)

ชื่อเรียก : สาน จาย (San Chay)

ชื่อเรียกอื่นๆ : เฮินบาน (Hon Ban) จุง จาย (Chung Trai)

กลุ่มท้องถิ่น

11.1 กลุ่มกาว ลาน (Cao Lan)

11.2 กลุ่มสาน จี (San Chi)

จำนวนพลเมือง

114,012 คน

ภาษาที่ใช้

ภาษาพูดของกาวลานเป็นภาษาไต-ไท กลุ่มตระกูลภาษาไท-กะไดส่วนภาษาสานจาย ภาษาพูดจะเป็นภาษาในกลุ่มภาษาหาญ ตระกูลหาญตัง (Han Tang)

12. กลุ่มชาติพันธุ์โบอี (Bo Y Ethnic Group)

ชื่อเรียก : โบ อี

ชื่อเรียกอื่นๆ : จุนจ่า ชาจอง (Chung Cha, Trong Gia)

กลุ่มท้องถิ่น

2.1 โบ อี (Bo Y)

2.2 ตู ยี (Tu Di)

จำนวนพลเมือง

1,420 คน

ภาษาที่ใช้

กลุ่มโบ อี ใช้ภาษาไต-ไท กลุ่มภาษาตระกูลไท-กะได ส่วนกลุ่มตู ยี จะใช้ภาษายั่น หรือหาญ กลุ่มภาษาตระกูลหาญ-ตัง (Han-Tang)

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในตอนต้นว่า ในการแยกกลุ่มชาติพันธุ์นั้นการใช้เงื่อนไขทางภาษาเป็นตัวกำหนดในการแยกแยะจะเป็นเงื่อนไขหนึ่งในจำนวนวิธีการอีกมากมาย แต่ก็ดูเหมือนว่าวิธีการทางภาษาศาสตร์จะได้รับการยอมรับค่อนข้างมาก และในการศึกษาด้านชนเผ่าศึกษาที่เวียดนามก็เช่นกัน ที่ได้นำเอาวิธีการแยกแยะกลุ่มชาติพันธุ์โดยใช้เงื่อนไขทางภาษาศาสตร์ และสามารถแยกแยะกลุ่มชนเผ่าที่เวียดนามออกได้เป็น 54 ชนเผ่า

ในส่วนของคนไท ได้ถูกแบ่งย่อย (Sub Ethnic Group) จากกลุ่มตระกูลภาษาไท-กะได ออกเป็น 8 กลุ่มย่อย ดังนี้ (Vien Dan Toc Hoc, So Tay Cac Dan Toc O Viet nam, NxbKHXH, Hanoi, 1983) กลุ่มไต (Tay) กลุ่มไท (Thai) กลุ่มนุง (Nung) กลุ่มสานจาย (กาวลาน,สานจี) (San Chay, Cao Lan, San Chi) กลุ่มไส (Giay) กลุ่มลาว (Lao) กลุ่มลื้อ (Lu) กลุ่มโบอี (Bo Y)

จากจำนวนกลุ่มคนไททั้ง 8 กลุ่มดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น หากดูจากผลงานทางวิชาการที่ออกมาก่อนทศวรรษที่ 1980 จะพบว่าเมื่อพูดถึงกลุ่มคนที่พูดภาษาไตตระกูลไท-กะได การแยกแยะกลุ่มชาติพันธุ์ย่อย (Sub Ethnic) จะมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง โดยในระยะนี้จะไม่มีการรวมกลุ่มชาติพันธุ์ย่อยบางกลุ่มเข้าด้วยกันเหมือนกับงานเขียนหลังปี 1980 แต่จะอย่างไรก็ตามข้อถกเถียงในเรื่องดังกล่าวก็ยังปรากฏอยู่ในวงวิชาการของเวียดนามเช่นเดิม

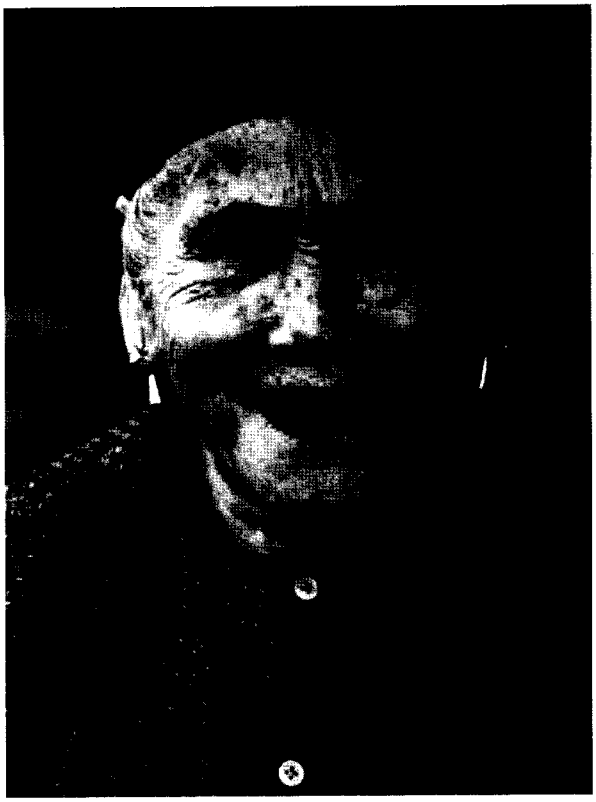

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

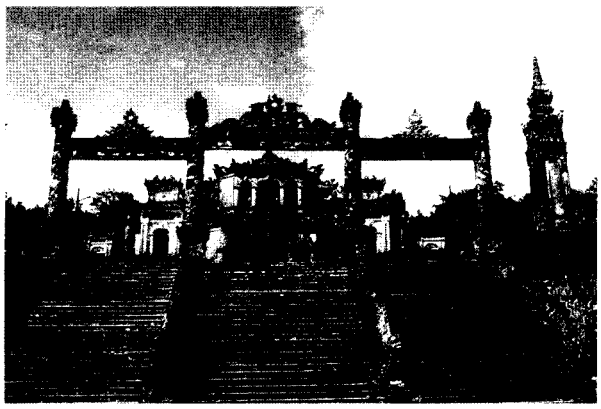

บททดลองเสนอว่าด้วย ทฤษฎีการเคลื่อนย้ายของคนไทในเวียดนาม

ในการศึกษาเรื่องของคนไทที่เวียดนามเสน่ห์ของการศึกษาไม่ใช่แต่เพียงพื้นที่บริเวณดังกล่าวจะเป็นต้นกำเนิดของความเป็นไทเท่านั้น แต่ด้วยความลำบากและทุรกันดารกลับปรากฏว่าเป็นเสน่ห์ไม่น้อยต่อการผลักให้คนเข้ามาสนใจในการศึกษาที่นี่ เพราะอย่างน้อยเราเชื่อว่าความลำบาก และการเป็นดินแดนที่ปิดอาจจะยังคงรักษาความดั้งเดิมของชนเผ่าได้มากเป็นพิเศษเท่านั้น

ในการศึกษาเรื่องชนเผ่า การเคลื่อนย้ายของชนเผ่านับว่ามีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจในกระแสการเคลื่อนย้ายและเส้นทางวัฒนธรรมจากที่หนึ่งไปสู่อีกที่หนึ่งได้ ดังนั้นเรื่องดังกล่าวจึงมีความสำคัญไม่น้อยต่อการเข้าใจในทฤษฎีการเคลื่อนย้ายคนไทในสิบสองเจ้าไทลงมายังลาว พม่า ไทยเป็นต้น

ในการพิจารณาถึงการเคลื่อนย้ายของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใน 12 เจ้าไท ประเด็นแรกที่จะต้องพิจารณาก็คือ บริเวณที่เราเรียกว่า 12 เจ้าไท น่าจะไม่ได้หมายความถึงเฉพาะดินแดนที่เป็นภาคเหนือของเวียดนามในปัจจุบัน แต่ในความน่าจะเป็นในอดีตน่าจะหมายถึงดินแดนทั้งที่เป็นพื้นที่ในประเทศจีน บริเวณจังหวัดยูนาน หรือวันนาม (Vannam) และจังหวัดกวางสี หรือหากจะพูดง่ายๆ และชัดเจนก็คือบริเวณชายแดนจีนและเวียดนามทั้งหมดนั่นเอง คือบริเวณที่เป็นจุดกำเนิดของคนไท่ (มีเอกสารจีน ที่ให้ข้อเท็จจริงบางประการเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายของคนไทจากจีนลงมาทางใต้ 7 ครั้ง (เฉินหลวี่ฟ่าน, วิจัยปัญหาแหล่งกำเนิดของชาติไทย, ประพฤทธิ์ ศกุลรัตน์เมธี, ประดิษฐ์ รตนะพน (แปล), โอเดียนสโตร์, กรุงเทพฯ, 2539) และการปรากฏตัวของคนไทในบริเวณนี้ก็มีมาแล้วก่อนศตวรรษที่ 12-13 ดังนั้นการเคลื่อนย้ายของคนไทในยุคแรกน่าจะมีก่อน ศตวรรษที่ 12

หลักฐานที่สามารถนำมาสนับสนุนความคิดดังกล่าวคือเอกสารในสมัยกษัตริย์แทงยันตง (Thanh Nhan Tong, 1795-182) ที่กล่าวถึงการเคลื่อนย้ายของคนไทจากเขตตอนใต้ของประเทศจีนลงมาทางภาคใต้และกลุ่มคนกลุ่มดังกล่าว ก็ได้มาอาศัยอยู่ในแผ่นดินเวียดนาม ซึ่งการอพยพดังกล่าวมีมานานแล้วและในสมัยกษัตริย์แทงยันตงก็ยังปรากฏมีการเคลื่อนย้ายอยู่เช่นกัน นั่นก็หมายความว่า คลื่นการเคลื่อนย้ายของคนไทในยุคต้นๆ ระหว่างพื้นที่ที่เป็นชายแดนจีนและเวียดนาม ปัจจุบันได้มีการเคลื่อนย้ายของผู้คนมาโดยตลอด ซึ่งหากเราเชื่อในเหตุผลดังกล่าวก็จะสามารถจำลองคลื่นการเคลื่อนย้าย ของคนไทคลื่นแรกได้ ดังปรากฏในแผนที่1

แผนที่1: แสดงการเคลื่อนย้ายของคนไทคลื่นที่1

จะอย่างไรก็ตาม ปัจจุบันได้มีการพยายามที่จะเสนอทฤษฎีการเคลื่อนย้ายของคนไทกลุ่มดั้งเดิมในเวียดนามใหม่ ซึ่งตรงกับการเคลื่อนย้ายในยุคที่ 1 'ที่ผู้เขียนเสนอไว้ โดยทฤษฎีใหม่มีสมมติฐานว่าคนไทกลุ่มดั้งเดิมในประเทศเวียดนาม จะปรากฏตัวอยู่บริเวณเมืองแบกหาด (Bak Hat) ซึ่งเป็นเมืองปากแม่น้ำแต (Te) และแม่น้ำต่าว (Thaow) ปัจจุบันอยู่ในเขตฟูเทาะ (Phu Tho) แล้วมีการเคลื่อนย้ายขึ้นไปทางเหนือบริเวณเซินลา ไลโจและหลังจากนั้นจึงมีการเคลื่อนย้ายย้อนลงมาทางภาคใต้อีกครั้งหนึ่ง (Hoang Luong, TC.Dan Toc Hoc, So 3/1997)

ในการเสนอทฤษฎีการเคลื่อนย้ายดังกล่าวถึงแม้ว่าระยะการเคลื่อนย้ายจะตรงกับการเคลื่อนย้ายจะตรงกับที่ผู้เขียนเสนอแต่พื้นที่ที่เป็นจุดกำเนิดของคนไทกลุ่มดั้งเดิมจะต่างกัน แต่หากพิจารณาแล้วบริเวณดังกล่าวก็เป็นจุดกำเนิดของคนไทย ที่เรารู้จักในชื่อของ 12 จุไท หรือเมืองของคนไท 12 เมืองในบริเวณตอนเหนือของเวียดนาม

ในทัศนะแล้วจุดกำเนิดและระยะทางตามข้อเสนอใหม่

ผู้เขียนเห็นว่าหากพิจารณา ในเรื่องพื้นที่น่าจะเป็นพื้นที่เดียวกัน เพราะระยะทางจากเมืองไททั้ง 12 เมืองในเวียดนาม มีระยะห่างกันไม่ถึงหนึ่งร้อยกิโลเมตร ซึ่งระยะทางดังกล่าวกับการเดินทางเคลื่อนย้ายที่มีอย่างสืบเนื่องเป็นศตวรรษหรือหลายๆ ศตวรรษจึงน่าจะเป็นเรื่องปกติและเป็นไปได้ เพราะจุดดังกล่าวก็เป็นหนึ่งในจำนวนเมืองเก่าของคนไทในเวียดนาม

ซึ่งทัศนะดังกล่าว เชื่อว่ากลุ่มคนไทเก่าแก่น่าที่อยู่บริเวณปากน้ำแต ปากน้ำต่าว แล้วเคลื่อนย้ายขึ้นไปทางตอนเหนือ แล้วค่อยย้อนกลับลงมาทางทิศใต้ ซึ่งสามารถแสดงเป็นแผนที่การเคลื่อนย้ายได้ ดังปรากฏในแผนที่ 2

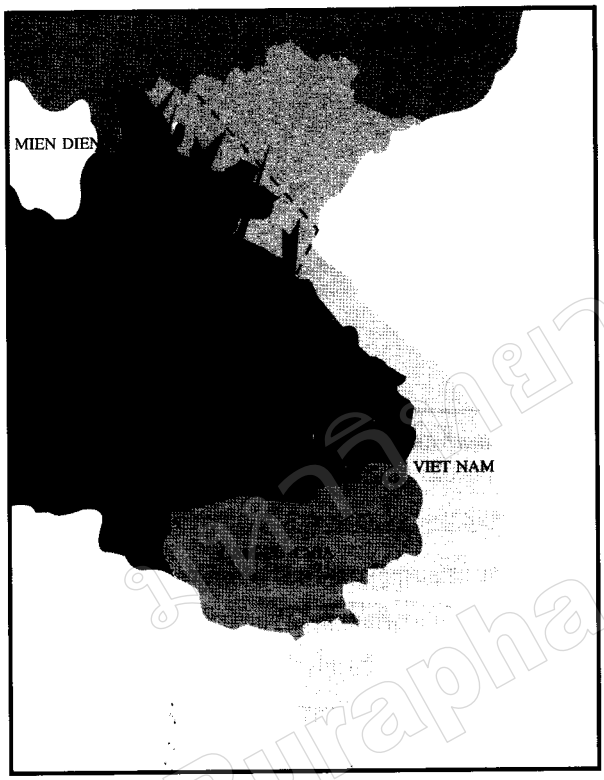

แผนที่2 : แสดงการเคลื่อนย้ายของคนไทยจากปากแม่น้ำแต, แม่น้ำต่าว

เมื่อการเคลื่อนย้ายของคนไทในคลื่นที่ 1 ยุติ จะปรากฏว่าคนไทได้อาศัยอยู่โดยทั่วไป ทางภาคเหนือ และภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศเวียดนาม ซึ่งบริเวณดังกล่าวจะเป็นถิ่นฐานของคนไทที่เรารู้จักกันในชื่อ 12 จุไท หรือ 12 เจ้าไทนั่นเอง และหากพิจารณาการเคลื่อนย้ายระยะนี้จะอยู่ในช่วงศตวรรษที่ 12-17

ในจุดนี้คลื่นการเคลื่อนย้าย จะแยกออกเป็นสองสาย คือสายแรกจะเป็นการเคลื่อนย้ายของกลุ่มคนไท ที่ปัจจุบันเรียกว่าไทขาว ซึ่งกลุ่มนี้จะอาศัยเส้นทางน้ำ โดยเฉพาะแม่น้ำดา (Song Da) และแม่น้ำแดง (Song Hong) บริเวณที่ถือว่าเป็นพื้นที่อาศัยหลักของการเคลื่อนย้ายสมัยนี้ก็คือ บริเวณจังหวัดเซินลาในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นเมืองเด็ก เมืองลา เมืองไล เป็นต้น (อรรถ นันทจักร์, พิธีกรรมและภาษาปากเว้า ของกลุ่มคนไทเมืองเด็ก จังหวัดเซินลา, เอกสารภาควิชาประวัติศาสตร์, มมส, 2540 // บทส่งผีขึ้นฟ้าของคนไทเมืองเด็กจะแสดงหมู่บ้านและการเคลื่อนย้ายของคนบริเวณดังกล่าวเอาไว้อย่างชัดเจน)

ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีการเคลื่อนย้ายในระยะที่ใกล้เคียงกันก็คือกลุ่มที่เคลื่อนย้ายโดยทางเท้าผ่านภูเขาแล้วเข้าบริเวณเมืองแทง (Thanh) หรือเมืองเดียน เบียน ฟู (Dien Bien Phu) ปัจจุบันคนกลุ่มนี้จะเป็นคนไทดำ และบางส่วนก็คงจะเลยเข้าไปบริเวณข้อต่อเวียดนาม พม่า เพราะบริเวณดังกล่าวเป็นทางเท้าที่คนบริเวณนั้นใช้ในการเดินทางติดต่อกันมาโดยตลอด (Vo Van Tieu, Muong Than Uyen, 1997 // เอกสารความโทเมืองแทง ที่เป็นสมบัติของตระกูลลอ เมืองแทงซึ่ง Ong Lo Phep เป็นคนเก็บรักษาก็แสดงให้เห็นการเคลื่อนย้ายดังกล่าวเช่นกัน) และบางส่วนก็คงจะเดินทางผ่านเมืองเดียน เบียน ฟู เข้ามาในเขตพงสาลี และซำเหนือ ประเทศลาวปัจจุบัน เพราะระยะทางในการเดินเท้าจะให้เวลาเพียงข้ามคืนเท่านั้น (Ong Lo Van Phep, Muong Thanh, 1995) ซึ่งหากเราเชื่อในวิธีคิดดังกล่าว ก็จะสามารถแผนที่การเคลื่อนย้ายในคลื่น 2 ได้ ดังปรากฏในแผนที่ 3

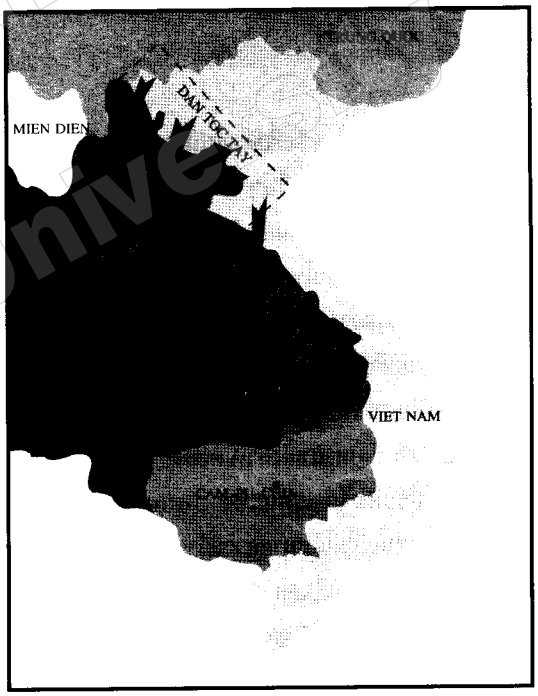

แผนที่3 : แสดงการเคลื่อนย้ายของคนไทยคลื่นที่ 2

เมื่อการเคลื่อนย้ายคลื่นที่ 2 ผ่านไป พื้นที่บริเวณชายแดนลาวและเวียดนามปัจจุบันจะเป็นเขตบรรจบของคนไทขาวที่เดินทางมาทางน้ำ และคนไทที่เดินทางมาจากภาคตะวันตกเฉียงเหนือเมื่อมารวมกันในบริเวณที่คนเวียดนามเรียกว่าเขตแทง-เง่(Thanh Nghe) แล้วการผสมกลมกลืนระหว่างชนเผ่าดูจะมีสูงมาก ซึ่งหลักฐานในช่วงศตวรรษที่ 15-17 ได้แสดงให้เห็นทั้งในส่วนที่เป็นวรรณกรรม หลักฐานทางพิธีกรรม และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ ปรากฏในชุมชน (Thuong Van Huy, 1997 // Ha Van Thuong //

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

Pham Van Thu, Muong Quan Hoa, 1997)

เมื่อมาถึงบริเวณแทง-เง่แล้ว การเคลื่อนย้ายยิ่งมีความชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายไปๆ มาๆ ระหว่างข้อต่อชายแดนลาวและเวียดนาม และนอกจากนั้นการเคลื่อนย้ายระยะดังกล่าวคงจะรวมถึงการเคลื่อนย้ายเข้ามายังประเทศไทยด้วย (ประชุมพงศาวดาร ตำนานเมืองแถง เมืองไล เมืองลอ, 2509// ตำนานการปกครองไทดำของเจ้างูเท่า (วรรณศักดิ์พิจิตร บุญเสริม, การศึกษาประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมชนชาติไทเรื่องการเมืองการปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์ไทดำ ใน 12 จุไท, (แปลจากเอกสารฉบับภาษาลาว) เอกสารอัดสำเนา, 2539)

จากหลักฐานต่างๆ ดังที่กล่าวไปนั้นหากจะเปรียบเทียบกับหลักฐานการเคลื่อนย้ายในยุคอื่นๆ แล้ว ต้องยอมรับว่าความชัดเจนทางหลักฐานของยุคนี้จะมีมากและชัดเจนมากที่สุด แต่หากใช้เอกสารจีนประกอบในการพิจารณาคลื่นการเคลื่อนย้ายจะเห็นว่าการเคลื่อนย้ายของคนไทจากจีนลงมาทางภาคใต้ทั้ง 7 ครั้งนั้น มีความสัมพันธ์กับคลื่นการเคลื่อนย้ายและหลักฐานท้องถิ่นจำพวกความโทเมืองหรือแฝงเมืองของกลุ่มคนไต-ไทไม่น้อย (เฉินหลวี่ฟาน, วิจัยปัญหาแหล่งกำเนิดของชาติไทย, ประพฤทธิ์ ศกุลรัตน์เมธี, ประดิษฐ์ รตนะพน (แปล), โอเดียนสโตร์, กรุงเทพฯ,2539) แต่นั้นก็ไม่ได้หมายความว่าเอกสารยุคอื่นไม่มีความน่าเชื่อถือ แต่การใช้หลักฐานในสองยุคก่อนหน้านั้นจะมีความลำบากกว่าเท่านั้นเอง เพราะจะต้องใช้เอกสารเก่าของตระกูลเจ้าผู้ปกครองและเอกสารหมอเหยาที่เกี่ยวกับบทส่งผีขึ้นฟ้าเป็นต้น ซึ่งเอกสารดังกล่าวจากอดีตจนถึงปัจจุบันคนไทถือว่าเป็นของเฉพาะตระกูลโอกาสที่คนอื่นจะดูหรือใช้ก็นับว่ามีความยุ่งยากพอดู จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถแสดงเป็นแผนที่การเคลื่อนย้ายในคลื่นที่ 3 ได้ดังปรากฏในแผนที่ 4

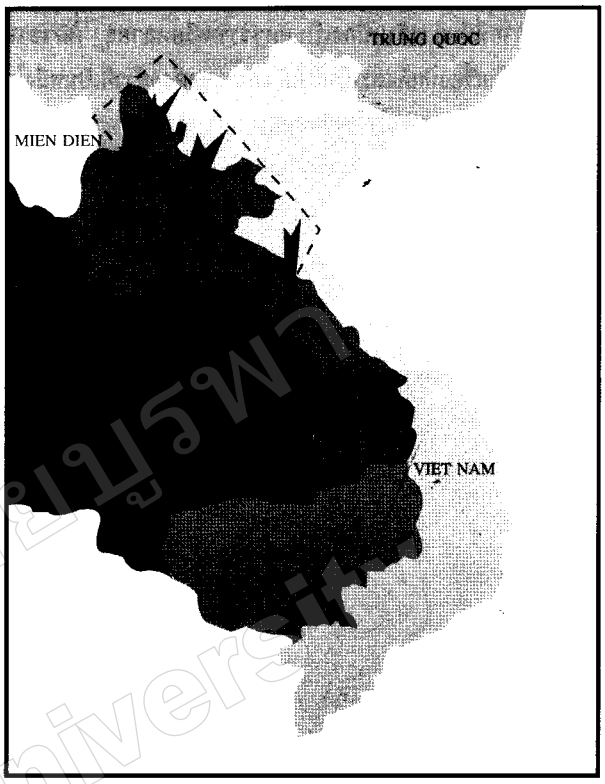

แผนที่4 : แสดงการเคลื่อนย้ายของคนไทยคลื่นที่ 3

สรุป

ในการนำเสนอทฤษฎีการเคลื่อนย้ายของกลุ่มคนไทในเวียดนามครั้งนี้ คงกล่าวได้ว่านี่เป็นการเริ่มต้นของความพยายามในการ นำเสนอแนวการวิเคราะห์เพื่อหาคำอธิบายใหม่ๆให้กับผู้ที่ อยู่ในวงการไทศึกษาที่สนใจสนามที่เวียดนาม ทั้งนี้เพราะในการเข้าไปศึกษาโดยมี โอกาสได้สัมผัสข้อมูลทั้งที่เป็นเอกสารบันทึกและงานสนาม คงกล่าวได้ว่าไม่ใช่เรื่องง่ายนักของคนต่างชาติที่จะเข้าไปศึกษาดังนั้นเมื่อผู้เขียนได้มีโอกาสเดินทางและใช้ชีวิตอยู่ที่เวียดนามร่วมกับนักวิชาการของเวียดนาม จึงนับว่าเป็นโอกาสดียิ่งที่จะได้รับรู้และได้ถ่ายโอนประสบการณ์บางอย่างถึงผู้ที่สนใจเป็นเบื้องต้นเท่านั้น ทั้งนี้ก็เพราะนักวิชาการไทยเรายังขาดข้อมูลเกี่ยวกับไทศึกษาในเวียดนามอยู่ค่อนข้างมากและนี่ก็คงจะเป็นได้เพียงบททดลองเสนอเพื่อหาวาทะกรรมทางวิชาการว่าด้วยเรื่อง "**ไทศึกษา**" ต่อไป

บรรณานุกรม

เฉินหลวี่ฟาน,วิจัยปัญหาแหล่งกำเนิดของชาติไทย,ประพฤทธิ์ ศกุลรัตน์เมธี, ประดิษฐ์ รตนะพน(แปล), โอเดียนสโตร์, กรุงเทพฯ, 2539

ประชุมพงศาวดาร ตำนานเมืองแถง เมืองไล เมืองลอ, 2539

อรรถ นันทจักร์,พิธีกรรมและภาษาปากเว้า ของกลุ่มคนไทเมืองเต็ก จังหวัดเซินลา, เอกสารภาควิชาประวัติศาสตร์, มมส, 2540

Hoang Luong, TC.Dan Toc Hoc, So 3/1997

Vien Dan Toc Hoc, So Tay Cac Dan Toc O Vietnam, NxbKHXH, Hanoi, 1983

รายนามผู้ให้ข้อมูลสนาม

Ong Lo Van Tieu, ผู้ให้ข้อมูล อรรถ นันทจักร์ ผู้เก็บข้อมูลที่ Muong Than Uyen, Thanh Hoa, Nov, 1997

Ong Lo Phep, ผู้ให้ข้อมูล อรรถ นันทจักร์ ผู้เก็บข้อมูลที่ Muong Thanh, Dien Bien Phu, Lai chua, June, 1995

Ong Thuong Van Huy, ผู้ให้ข้อมูล อรรถ นันทจักร์ ผู้เก็บข้อมูลที่ Muong Quan Hoa, Thanh Hoa, Nov 1997

Ong Ha Van Thuong, ผู้ให้ข้อมูล อรรถ นันทจักร์ ผู้เก็บข้อมูลที่ Muong Quan Hoa, Thanh Hoa, Nov 1997

Ong Pham Van Thu, ผู้ให้ข้อมูล อรรถ นันทจักร์ ผู้เก็บข้อมูลที่ Muong Quan Hoa, Thanh Hoa, Nov, 1997

Asst.Prof.Dr.Tran Tri Doi, ผู้ให้ข้อมูล อรรถ นันทจักร์ ผู้เก็บข้อมูล คณะภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติเวียดนาม Dec, 1997

Prof.Dr.Ferlus.M, มหาวิทยาลัยปารีส ฝรั่งเศส ผู้ให้ข้อมูล อรรถ นันทจักร์ ผู้เก็บข้อมูล คณะภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติเวียดนาม Dec, 1997

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University